

Alkýptar / Alkışlar*

Komurgaylu ölöñdi
Bis çappaylyk, koy cizin.
Komudaldu cürümdi
Sananbaylyk, undulzýn.
Calbýraktu ölöñdi
Bis çappaylyk, mal cizin.
Çaynalgandu cürümdi
Sananbaylyk, undulzýn.

Ak ölöñ bajý ak çeçek
At otozo, tük sergeer.
Oñdoy-Bajý On-Sümer
Bis mürgüzes sýn sergek.
Kök ölöñ bajý kök çeçek
At otozo, tük sergeer.
Oñdoy-Bajý On-Sümer
Bis mürgüzes sýn sergek.

Ak tumandu taygalar-
Ak malýstýñ turluzý.
Ak çeçektü calañdar-
Albatýññ tös curtý.
Kök tumandu taygalar-
Köp malýstýñ odorý.
Kök çeçektü calañdar-
Kalýk-connyñ kin-curtý.

ALTAYISKA MAK

Aylu-kündü teñerim,
Aru turzýn kaçan da.
Arjan suulu Altayým
Amýr turzýn kaçan da.

Kündü-aylu teñerim
Aru turzýn kaçan da.
Kutuk suulu Altayým
Amýr turzýn kaçan da.

Üstüstege üç çýldýs
Çarkýnynda oynoylyk.
Üç toluktu Altaydýñ
Ijýgýnda oynoylyk.

Töbigiste dört çýldýs
Çarkýnynda oynoylyk.
Dört toluktu Altaydýñ
Ijýgýnda oynoylyk.

1.

*Kamyşly otu
Biz biçmeyelim, koyun yesin.
Kötü hayatý
Düþünmeyelim, unutulsun.
Yaprakly otu
Biz biçmeyelim, at yesin.
Kederli hayatý
Düþünmeyelim, unutulsun.*

2.

*Ak otun baý ak çeçek
At otlasa, tüyü diklepir.
Oñdoy-Bajý On-Sümer
Dua etsek bedenimiz dinçlepir.
Gök otun baý gök çeçek
At otlasa, tüyü diklepir.
Oñdoy-Bajý On-Sümer
Dua etsek bedenimiz dinçlepir.*

3.

*Ak dumanly daðlar
Ak malýmýzýn yaylasýdyr.
Ak çeçekli ovalar
Halkýn asýl yurdudur.
Gök dumanly daðlar
Çok malýmýzýn otladydyr.
Gök çeçekli ovalar
Halkýn ana yurdudur.*

4.

ALTAYIMIZA ÖVGÜ

*Aylý, güneþli göðüm,
Arý olsun her zaman.
Yer altý sulu Altayým
Huzurlu olsun her zaman.*

*Güneþli, aylý göðüm
Arý olsun her zaman.
Kaynak sulu Altayým
Huzurlu olsun her zaman.*

5.

*Üstümüzdeki üç ýıldýz
Aydýnlýdynda oynayalyým.
Üç köbeli Altayýn
Sýðýnaðýnda oynayalyým.*

*Tepemizdeki dört ýıldýz
Aydýnlýdynda oynayalyým.
Dört köbeli Altayýn
Sýðýnaðýnda oynayalyým.*

* Türkiye Türkçesine aktaran : **Figen Güner Dilek**

Altın sýndu tayganýñ
Ajuzýna baþ bolzýn.
Agýn-çagýn talaydýñ
Keçüzine baþ bolzýn,

Mõñün sürlü taygalar
Ajuzýna baþ bolzýn.
Meltirep akkan talaydýñ
Keçüzine baþ bolzýn.

Altý tayga ajýrgan
At-ercinege baþ bolzýn.
Albatý-condý tanýtkan
Ada-enege baþ bolzýn.

Ebirbesti ebirtken
Ercine atka baþ bolzýn.
El-kalyktý tanýtkan
Ene-adaga baþ bolzýn.

Maskay akkan talaydýñ
Keçüzine baþ bolzýn.
Mancýk sýndu tayganýñ
Ajuzýna baþ bolzýn.

Tolgoy akkan suulardýñ
Keçüzine baþ bolzýn.
Torko sýndu tuulardýñ
Ajuzýna baþ bolzýn.

Arçýn möptü Ak-Sümer
Ajuzýna baþ bolzýn.
Agýn talay keçüniñ
Keçüzine baþ bolzýn.

Mõþ agaþtu tayganýñ
Ajuzýna baþ bolzýn.
Maskay akkan talaydýñ
Keçüzine baþ bolzýn.

Konoçýný kondýrgan
Kozý izü ot, oçok,
Kelgendi azýrgan,
Kýzýl ottu taþ oçok!
Toñdý çürçe ergisken,
Çiydi cazap býjýrgan.
Ot-kalap caaným,
Onçobýska tüñey bol,
Onçobýstý korý!
O, Kuday, Ot-Ene Odým!

Küüs-küüs!
Küy odým!
Koyondýy cügürük bol!
Koydýy semis bol!
Küüs, küüs!

6.

Altın gövdeli daðýn
Aþýdýna þükrolsun.
Akýp coþan nehrin
Geçidine þükrolsun.

Gümüþ þekilli daðlar
Aþýdýna þükrolsun.
Parlayýp akan nehrin
Geçidine þükrolsun.

Altý dað aþýran
Kutsal ata þükrolsun.
Halký, milleti tanýtan
Ata-anaya þükrolsun.

Dolanmazý dolandýran
Kutsal ata þükrolsun.
Eli, milleti tanýtan
Ana-ataya þükrolsun.

Dalgalanýp akan nehrin
Geçidine þükrolsun.
Ýpek elbise gövdeli daðýn
Aþýdýna þükrolsun.

Kývrýlýp akan sularýn
Geçidine þükrolsun.
Ýpek gövdeli daðlarýn
Aþýdýna þükrolsun.

7.

Ardýç, çam aðaçlý Ak-sümer
Geçidine þükrolsun.
Akarsuyun geçidinin
Geçidine þükrolsun.

Çam aðaçlý daðýn
Aþýdýna þükrolsun
Dalgalanýp akan nehrin
Geçidine þükrolsun.

8*.

Misafiri konduran
Közü sýcak ateþ, ocak,
Geleni doyuran,
Kýzýl ateþli taþ ocak!
Donmuþu çabuk eriten,
Çiði güzel piþiren.
Hürmetli ateþim,
Hepimize eþit ol,
Hepimizi koru!
O, Tanrı, Ateþ-Ana Ateþim!

9.

Püüf-püüf!
Yan ateþim!
Tavþan gibi koþucu ol!
Koyun gibi semiz ol!
Püüf, püüf!

* 8, 9, 10 ve 11 numaralı alkýþlar Ateþ iyesi için söylenen alkýþlardýr.

Küüs-küüs!
Kýzyl calbýjýñ calbýrat!
Küski koydýñ edin bererim!
Köbüregen üstüñ sarýzýñ bererim!
Toñdý bolzo eeritkeñ!
Çiydi bolzo býjýrgañ!
Küüs, küüs!
Küy odým, küy!

Ak-sarý attu ot-ene!
Altýn tondu ak-calkýn!
Çiydi bolzo býjýrgañ,
Toñdý bolzo ergiskeñ,
Talkan küliñ çoktu catsýn,
Taþ oçogýñ kýzu turzýn!

KUDAYLARDI ALKAGANI

Ozolop çýkkan Kün-Býrkan,
Oroytýp çýkkan Ay-Býrkan!
Soloñýlu Ay-Býrkan!
Soloñýlu Kün-Býrkan!
Ayý-Künem! Kün-Býrkan!
Agaru Kuday!
Agaru Kuday!
Agaru Kuday!
Örögi turgan
Üç-Kurbustan Kuday!
Kýzyl týnyma,
Kýldu bajýma,
Azýragan balama,
Aydap cürgen malýma,
Alký boyýma,
Býyan beriger!
Bolujar!
Býyan beriger!

Otýk taþtý çagala,
Ot calarýn kamýskan,
Soloñýzýn kurçangan,
Ayý-künin aylangan,
Agaru Kudayým!
Agaru Kudayým!
Altay ceñezin cýlytkan
Agaru Kudayým!
Agaru Kudayým!
Agaru Kudayým!
Agaru Kudayým!
Ak buludýn cabýngan,
Kök buludýn töjögön,
Agaru Kudayým!
Agaru Kudayým!

ALTAYGA ALKIP

Karakol-Bajý - Üç-Eñmek!
Baylu, çümdü Altayým!

10.

*Püüf-püüf!
Kýzyl alevini dalgalandýr!
Güz koyununun etini veririm!
Köpüklü yaðýn sarýsýny veririm!
Donmuþu eriten!
Çiði ise piþiren!
Püüf, püüf!
Yan atehim, yan!*

11.

*Ak-sarý atly ateh ana!
Altýn paltolu ak himþek!
Çiði piþiren,
Donmuþu ise eriten,
Toz küliñ atehli dursun,
Taþ ocaðýn kýzýn dursun!*

TANRILARA ALKIŞ

12.

*Önce doðan Kün-Býrkan,
Sonra doðan Ay-Býrkan!
Gökkuþaklý Ay-Býrkan!
Gökkuþaklý Kün-Býrkan!
Ayým, Güneþim! Kün-Býrkan!
Kutsal Tanrý!
Kutsal Tanrý!
Kutsal Tanrý!
Yukarýda duran
Tanrý Üç-Kurbustan!
Kýzyl canýma,
Kýlly bahýma,
Büyüttüdüñm çocuðuma,
Otlattýðým hayvanýma,
Bana,
Rahmetini ver!
Yardým et!
Rahmetini ver!*

13.

*Çakmak taþýny çakarak,
Ateþ tutuþturan,
Gökkuþaðýny kuþanan,
Ayý, güneþi dolanan,
Kutsal Tanrým!
Kutsal Tanrým!
Altay'ýn topraðýny ýsýtan
Kutsal Tanrým!
Kutsal Tanrým!
Kutsal Tanrým!
Ak bulutunu örtünen,
Gök bulutunu seren,
Kutsal Tanrým!
Kutsal Tanrým!*

ALTAY'A ALKIŞ

14.

*Karakol-Bajý - Üç-Eñmek!
Kutsal, görklü Altayým!*

Ak torkozýn cabýngan,
Ak þirdegin töjögön,
Altýn-möñüнге orongon,
Karakol-Bajý - Üç-Eñmek!
Eñceyipken Üç-Eñmek!
Mýzýldaþkan Üç-Eñmek!
Caltýragan Üç-Eñmek!

Korbolop öskön agaþtu,
Býçýrayýp öskön agaþtu,
Baylu, çümdü Altayým!
Adam cürgen Altayým!
Enem cürgen Altayým!
Baylagan, çümdegen Altayým!
Baþ bolzýn!
Baþ bolzýn!
Baþ bolzýn!

Op kuruy!
Kuruydañ kuruy, op kuruy!
Kulca tañmalu Altayým!
Eelü ene Altayým!
Ercinelü bay Altayým!
Aylu-kündü, ak taygalu,
Arjan suulu,
Arçýn çýttu,
Agaþ taþtu Altayým!
Albatým amýr catsýn,
Carýndula tartýþpazýn,
Caaktuga ayttyrbazýn,
Kinçek-caramýska kirbezin,
Kýlýþ tudunýp üstügýþpezin,
Býçak tudunýp býrçýgýþpazýn.
Altayýmnyñ agajý köp bolzýn,
Azýragan malý cer ayakka tolzýn,

Ak ipeðini örtünen,
Ak keçesini yayan,
Altýn, gümiþe sarýnmýþ,
Karakol-Bajý - Üç-Eñmek!
Eðilmþ Üç-Eñmek!
Iþýldayan Üç-Eñmek!
Parýldayan Üç-Eñmek!

15.

Sürgün veren aðaçlý,
Çatýrdayarak büyüyen aðaçlý,
Kutsal, görklü Altayým!
Atamýn yaþadýðý Altayým!
Anamýn yaþadýðý Altayým!
Koruyan, yaratan Altayým!
Þükrolsun!
Þükrolsun!
Þükrolsun!

16.

Amin!
Amin de amin, amin!
Deri iþlemeli damgalý Altayým!
Ýyeli ana Altayým!
Deðerli, kutsal Altayým!
Aylý, güneþli, ak daðlý,
Kaynak sulu,
Ardýç kokulu,
Aðaçlý, taþlý Altayým!
Halkým huzurlu yaþasýn,
Gücünü kötüye kullananla tartýþmasýn,
Kötü dilliyе söyletmesin,
Günaha girmesin,
Kýlýç tutunup savaþmasýn,
Býçak tutunup kavga etmesin.
Altayýmýn adacı çok olsun,

* 17, 18, 19, 20, 21, 22, numaralı alkýplar yaz ve güz mevsimlerinde olmak üzere yılda iki defa yapılan *Altay Kөdürgeni* adlı bayramda söylenen alkýplardýr.

Altın çöçöy kolýmda
Tutkay bedeer, Altayým!
Aktu sanaam aydayın,
Ukkay bedeer, Altayým?!

Möñün çöçöy kolýmda
Tutkay bedeer, Altayým?!
Tuyuk sözüm aydayın,
Ukkay bedeer, Altayým?!

Kök ölöñniñ bajýnañ
Üzüp cizes kandý ne?
Möñkü suulu Altaydañ
Amzap cürze kandý ne?

Ak ölöñniñ bajýnañ
Üzüp cizes kandý ne?
Arjan suulu Altaydañ
Amzap cürze kandý ne?

Segis kýrlu cada taþ-
Kinibis kesken Altayýs!
Segizen kýrlu taþ Möndür-
Kiribis cuugan Altayýs!

Altý kýrlu taþ cada-
Kinibis kesken Altayýs!
Altan kýrlu taþ Möndür-
Kiribis cuugan Altayýs!

Kýyazýnañ körördö,
Kamçý sýndu Kan-Altay!
Üstineñ tömön körördö,
Üç toluktu Kan-Altay!

Koy terezi tonýmnyñ
Eskizi kalzýn Altayga.
Komýrgaydýy ünimniñ
Cañýzý kalzýn Altayga.

Eski tere tonýmnyñ
Eskizi kalzýn Altayga.
Ediskidiy ünimniñ
Cañýzý kalzýn Altayga.

Cýlan bajý soyýldý,
Cýl bajý ebirildi,
Cýlan cýlap korkýtpagar,
Eski cýlým çýktý,
Cañý cýlým kirdi.
Koyon cýlap korkýtpagar,
Koltýgarga sýgýndýrgar!
Catka çapka celiger!
Calanga mal celiger!
Karý catkan kireltelü bolzýn.
Catkan koydý turguspagar.
Carýnduga çýktýrbagar!

18.

*Altın kadeh elimde,
Tutar mýsýn, Altayým!
Dürüst düþüncemi söyleyeyim,
Dinler misin, Altayým?!*

*Gümüþ kadeh elimde,
Tutar mýsýn, Altayým?!
Sýrrýmý söyleyeyim,
Dinler misin, Altayým?!*

19.

*Gök otun baþýndan
Koparýp yesek ne olur?
Altayın zirvelerinin suyunun
Tadýna baksak ne olur?*

*Ak otun baþýndan
Koparýp yesek ne olur
Altayın kaynak sularýnýn
Tadýna baksak ne olur?*

20.

*Sekiz kenarlý yada taþý-
Göbeðimizi kesen Altayýmýz!
Seksen kenarlý taþ Möndür-
Kirimizi ýykayan Altayýmýz!*

*Altý kenarlý yada taþý-
Göbeðimizi kesen Altayýmýz!
Altmýþ kenarlý taþ Möndür-
Kirimizi ýykayan Altayýmýz!*

*Kenarýndan baktýðýnda,
Kamçý gövdeli Kan-Altay!
Üstten aþaðý baktýðýnda,
Üç köpeli Kan-Altay!*

21.

*Koyun derisi paltomun
Eskisi kalsýn Altaya.
Kaval gibi sesimin
Yankýsý kalsýn Altaya.*

*Eski deri paltomun
Eskisi kalsýn Altaya.
Düdük gibi sesimin
Yankýsý kalsýn Altaya.*

22*.

*Ýýlan baþý soyuldu,
Ýýl baþý dolandý,
Ýýlan gibi korkutmayýn,
Eski ýýlým çýktý,
Yeni ýýlým girdi.
Tavhan gibi korkutmayýn,
Koltuðunuza sýkþtırýn
Ölüye, diriye gidin!
Otlada mal salýn!
Yatan kar faydalý olsun!
Yatan koyunu kaldýrmayýn.
Güçlüye ýkýtýrmayýn!*

* Her yıl Dubat ayında yapılan *Çaga Bayram*'da söylenen alkýþlardan biri.

Odýrgan odý çoktu bolzýn,
Oturgan boyý ençü bolzýn,
Altýn oçok taykýlbazýn,
Askan kazaný kelteybezín!
Eelgelü curt tutsýn,
Ercinelü mal azýrazýn.
Aydap cürgeni mal bolzýn,
Azýrap cürgeni bala bolzýn.
Amadap cöögön keldiger
Irys bolzýn.
Taþ oçok taykýlbazýn,
Talkan küli çaçýlbazýn,
Aytkan sözim alkýþ bolzýn.

AYIL TUTKAN BALDARGA ALKIÞ

Taþ oçogý taykýlbazýn,
Talkan-külü çaçýlbazýn,
Kümüþ oçogý taykýlbazýn.
Küler kazaný kelteybezín.
Odurgan odý çoktu bolzýn,
Askan kazaný soolbozýn,
Ayýlýnañ ulus ayrýlbazýn.
Azýraganý bala bolzýn,
Aydaganý mal bolzýn.
Ýþtegen iji cedimdü bolzýn,
Eki boyý eptü bolzýn.
Cüs çaþ cajazýn,
Cügürük at minzin!
Otýrganý oluttu bolzýn,
Ottoñ kazan ayrýlbazýn!

Eki turun birikken-
Ottoñ çoktu ot bolzýn!
Eki bala birikti-
Curttañ cakþý curt bolzýn!

Caaktuga ayttýrbay cürüger!
Carýnduga tuttýrbagar!
Çýga cügürüp, malým deger!
Kire cügürüp, balam deger!
Caandardý toop cürger,
Seniñ, meniñ deþpeger!
Eki törögöngö boluþ cürger!

Odýrgan odýgar çoktu bolzýn,
Orýnda baldar oynozýn.
Kabayda bala ekçelzín,
Kazanar kaynap turzýn.
Çakýgarda attar turzýn,
Ayýldarga albatý cuulzýn.
Malýgarga mal kojulzýn,
Baldarga baþ kojulzýn!
Çaþ agaþtý cara tartkadýy,
Cakþý, kadýk cadýgar!
Kak agaþtý kastay tartkadýy,

26*.

*Yaktýðý atep harlý olsun,
Rahat yaþasýn,
Altýn ocak yerinden oynamasýn,
Astýðý kazaný eðilmesin!
Saðlam yurt tutsun,
Kutsal mal beslesin.
Sürdüdü hayvan olsun,
Beslediði çocuk olsun.
Bir amaçla geldiniz
Mutluluk olsun.
Taþ ocak yerinden oynamasýn,
Toz küli saçýlmasýn,
Söylediklerim alkýþ olsun.*

27.

EVLENEN GENÇLERE ALKIÞ

*Taþ ocaðý yerinden oynamasýn,
Toz küli saçýlmasýn,
Gümüþ ocaðý yerinden oynamasýn.
Bronz kazaný eðilmesin,
Yaktýðý atep harlý olsun,
Astýðý kazan suyunu çekmesin,
Eviden insanlar ayrýlmasýn.
Beslediði çocuk olsun,
Sürdüdü hayvan olsun
Ýþleri bereketli olsun,
Ýkisi huzurlu olsun.
Yüz yaþ yaþasýn,
Rahvan ata binsin!
Oturduklarý yer iyi olsun,
Ateþten kazaný ayrýlmasýn!*

28.

*Ýki atepþi odun birleþti-
Ateþten harlý atep olsun!
Ýki genç birleþti-
Evden iyi ev olsun!*

29.

*Yanaklýya söyletmeden yaþayýn!
Omuzluya tutturmayýn!
Çýkþp koþunca, hayvaným deyin!
Girip koþunca, yavrum deyin!
Büyükleri sayýn,
Senin, benim demeyin!
Ýki akrabaya da yardým edin!*

30**.

*Yaktýðýnýz atepiniz harlý olsun,
Yatakta çocuklar oynasýn,
Bebikte bebek sallansýn,
Kazanýnýz kaynasýn.
At direðinizde atlar dursun,
Evinize halk toplansýn,
Hayvanýnýza hayvan eklensin,
Çocuklarýnýza baþ eklensin!
Yaþ adacı yaracak gibi,
Ýyi, saðlýkly yaþayýn!
Kuru adacı söküþ çýkaracak gibi,*

* Damadýn evine gelince saygýn birinin *Ateþ iyesi* için söylediði alkýþ.

** Damadýn anne ve babasýnýn damada söylediði alkýþ.

Kadıǵ, cakǵı cadıǵar.
Torkonıń cıgındıy,
Tostıń kabındıy,
Eptü, cakǵı cadıǵar!
Ak-bıyanar kojulıp össin,
Ak-cöojölü cadıǵar!
Ak sagıptu albatıǵa
Alkı boyǵar kileger!
Bardań alıǵıǵar,
Coktuga berıjiger!

CAP BALAGA ALKIŞ

Balam, koyonnoń cügürük bol!
Koydoń semis bol!
Carındu neme sokpozın,
Caaktu neme aytpaşıń!
Tay at ködürbes bol,
Tar ejikke batpas bol!
Ak Sümer adań bolzın,
Aǵın suu eneń bolzın!

Ak-Cayık azık-tülük persin!
Altayga cıkkayzım-
Kazık persin!
Aǵın suudı keçkezim-
Keçü persin!
Kan-Taygadań - kamdu persin!
Kaptargadań - üleþ persin!
Ak-Cayık baþ bolzın!

Tal cakalu talaylar,
Taþ cakalu taygalar.
Altın sındu Altayım,
Amırgı ündü tuularım.
Puurmakka tuturbager,
Talaydań keçü beriger!
Puurganga tuturbager,
Taygadań aju beriger!
Kancagamdı kandu edip,
Kaptırgamdı üstü edip,
Alkı boyımdı candırgar,
Koltıgardı açıp beriger,
Alkıp-bıyan beriger!

Baþ bolzın, arjan-suu!
Bajım, közim cazılzın!
Baþ bolzın, kудay suu!
Bir alkıjım cet kalzın!
Alkı boyıń kirlenbe,
Ayrı butka tepsetpe!
Ak ayasta aru cat,
Kök ayasta koru cat!
Bala-barkama amır ber!
Alkı boyıma andık ber!
Aylanıp kelzem suuıa
Kıyra alkap buularım,
Buurdań alkıp aydarım!

Sadıklık, iyi yaþayın.
Ýpeđin dikip yeri gibi,
Akađacın kabuđu gibi,
Rahat, iyi yaþayın!
Nasibiniz artarak çođalsın,
Ak servetli yaþayın!
Ak dıþınceli halka
Merhamet edin!
Vardan alın,
Yoksula verin!

31.

KÜÇÜK ÇOCUĞA ALKIŞ

Yavrum, tavþandan iyi koþar ol!
Koyundan semiz ol!
Güçlü (seni) dövmesin,
Kötü dilli bir þey söylemesin!
Tayın kaldıramayacağı kadar (ağır) ol,
Dar kapıya sığmaz ol!
Ak Sümer (dađı) baban olsun,
Akarsu anan olsun!

32*.

Ak-Cayık azık versin!
Altaya cıkkacağım
Kazık versin!
Akarsuyu geçeceđim
Geçit versin!
Kan-Tayga'dan kunduz versin!
Kancadan av paıy versin!
Ak-Cayık þükrolsun!

33.

Dal yakalı nehırlar,
Taþ yakalı dađlar.
Altın gövdeli Altayım,
Amırgı** sesli dağlarım
Su üstündeki kara tuturmayın,
Nehırden geçit verin!
Tıpiye tuturmayın,
Dađdan aþıt verin!
Kolanlarımı kanlayıp,
Kancamı yağlayıp,
Beni döndürün,
Koltuđunuzu açın,
Alkıp, bereket verin!

34***.

Þükrolsun, kaynak suyu!
Baþım, gözüm iyileþsin!
Þükrolsun tanrı su!
Bir alkıjım ulaþsın!
Temiz halin kirlenmesin,
Ayaklar seni tepmesin!
Ak göđün altında temiz kal,
Gök göđün altında (kendini) koru!
Çoluđuma çocuđuma huzur ver!
Bana rahat, sadık ver!
Tekrar gelsem suyuna
Bez badlarım,
Gönülden alkıp söylerim!

* 32 ve 33 numaralı alkıplar avcıların söyledikleri alkıplardır.

** Avcıların hayvanları çadırmak için öttürdükleri boru.

*** Kaynak suyunun iyesine söylenen alkıp.

CUNULU BOLZO ALKIP:

Cañmır eezi cunup salzın
Calkın eezi alas bolzın!
Möndür eezi alas bolzın!
Arcan bolgon ak cunu-
Albatınñ cunuñ!

Ak tayganın arçın
Alas bolup carazın!
Arcan-kutuk suuları
Alkıp bolup amzalsın!
Arçın-kırçın alastu
Arcan-kutuk cunulu
Altın kuruy, ak kuruy!
Kuruy! Kuruy!Op kuruy!

ARCAN-KUTUKKA ALKIP

Korkırap akkan
Kara suulu,
Porkırap akkan,
Kara suulu,
Baylu-çümdü Altayım!
Kobı-ciktü, kool-salaalu!
Korkırap akkan
Kara suulu,
Porkırap akkan
Kara suulu,
Mızıldap akkan
Kara suulu,
Baylu-çümdü Altayım!

AK SANAA-AK CAÑ

Arba caahtar köptözin,
Ak sanaalar carızın.
Möndür caahtar köptözin,
Möñkü şındar ceñilzin.

Al sanaa carıtsın,
Altın sındı sergitsin,
Küün-sanaa carıtsın,
Kümüñ sındı ceñiltsin.

Oyın-cırgal köptözin,
Ontu-kalak cok bolzın.
Katkı-oyun köptözin,
Kalak-koron cok bolzın.

Kiyimine kir cukpazın,
Kirbigine kir tiybezın,
Kejjigineñ kelteybezın.
Kutugınañ kuurabazın.

Kaalgazı bek bolzın,
Kaaçızı tñ bolzın,

35.

YAĞMURA ALKIŞ

Yađmur iyezi yıkasın
Yıldırım iyesi alas olsun!
Dolu iyesi alas olsun!
Kutlu olan ak yıkanıp,
Halkın yıkanıp!

36.

Ak dağ ormanın ardıc
Alas için uygun olsun!
Kutlu yer altı suyu
Alkıp için tadılsın!
Ardıçla alaslanmıp
Kutlu suyla yıkanmıp.
Altın kuruy ak kuruy!
Kuruy! Kuruy!Op kuruy!

37.

KUTLU SUYA ALKIŞ

Gürüldeyip akan
Pınarlar olan,
Pırıldayıp akan
Pınarlar olan,
Kutlu töreli Altayım!
Yıñlı çykıplı, adaçlı taşlı!
Gürüldeyip akan
Pınarlar olan,
Pırıldayıp akan
Pınarlar olan,
Parıldayıp akan
Pınarlar olan,
Kutlu töreli Altayım!

38.

AK DÜŞÜNCE - AK DİN

Arpa yağmurları artsın
Ak düşünceler aydınlansın.
Dolu yağmurları çoğalsın,
Ak, kuru görünüp azalsın.

Kara düşünceleri aydınlatsın.
Altın görünüpü yıldıatsın,
Ystekleri gerçekte tirsın,
Gümüñ görünüpü azaltsın.

Bayramlar çođalsın
Üzüntü keder yok olsun.
Gülme oyun çođalsın,
Acı keder yok olsun.

Giysilerine kir sürülmesin,
Kirpidine kir deđmesin,
Eklemleri eđrilip bozulmasın.
Kutsallığını yitirmesin.

Kapısız bek olsun,
Kenarları güçlü olsun,

Kojultazý köp bolzýn,
Koromcýzý as bolzýn.

Kirge-býrga tutturbazýn,
Kinçek-caramas cuuktabazýn,
Almýs-þulmus albazýn,
Aza-cetker tabarbazýn.

Komurgaylu ölöñdi
Bis çappaylýk,koy cizin.
Komudaldu cürümdi
Sananbaylýk,undulzýn.
Calbýraktu ölöñdi
Bis cappaylýk, mal cizin.
Caynalgandu cürümdi
Sananbaylýk,undulzýn.

*Kazancý çodalsýn,
Kayýplary azalsýn.*

39.

*Kir pas olmasýn,
Felâket, afet uzak dursun,
beytanlýk girmesin,
Kaza belâ uðramasýn.*

*Kamyþlý otlary
Biz biçmeyelim, koyun yesin.
Çile dolu hayatý
Anmayalým, unutulsun.
Yapraklý otlary
Biz biçmeyelim, mal yesin.
Hopnutsuz hayatý
Anmayalým, unutulsun.*